Landsverordening bbo is bindend

Behandeling bbo 'dieptepunt in parlementaire geschiedenis'

ORANJESTAD — De gang van zaken rond het aannemen van de landverordening rond de belasting op bedrijfsomzetten (bbo) is het absolute dieptepunt in de geschiedenis van de Staten van Aruba. Rudy Lampe (RED) en Monica Kock (MPA) zijn het daarover volstrekt met elkaar eens. Ondanks alle commotie en tekortkomingen in de procedure is de bbo aangenomen en blijft de landsverordening gehandhaafd.

Toen de bbo-wet was aangenomen ontstond een enorme discussie over het verloop van de totstandkoming van de landsverordening en de gevolgen daarvan voor de bindendheid van de wet. Die discussie spitste zich toe op het feit dat de Raad van Advies niet was gehoord over de nota van wijziging en op de rol van de gouverneur bij het met grote spoed goedkeuren van de wet op de bbo.

De nota van wijziging lag ten tijde van de behandeling op 21 en 22 december 2006 nog bij de Raad van Advies. In die nota had de regering een groot deel van de compenserende maatregelen ondergebracht. Bovendien bevatte de nota de aanpassing van de heffing op exportproducten, die oorspronkelijk op 3 procent was vastgesteld, maar later naar 1 procent werd verlaagd.

Tijdens de openbare vergadering van 21 en 22 december heeft de MEP-regering na het vertrek van de oppositie de nota van wijziging zonder advies van de Raad van Advies gepasseerd. De Raad van Advies is niet gehoord, aangezien de regering van mening was dat het horen van de Raad van Advies tijdverlies was en zij niet verplicht is een advies af te wachten. Deze denkwijze is echter onjuist en in strijd met de wet, aldus Monica Kock.

Over de vraag of dit een wettige gang van zaken was, heeft de Raad van Advies een advies gevraagd aan de Nederlandse staatsrechtgeleerde Borman. Op 7 maart concludeerde hij dat, ondanks het feit dat niet aan de procedureregels is voldaan, de bbo-wet bindende kracht heeft. Hij baseert dat op het feit dat de Staten, het hoogste wetgevende orgaan van Aruba, akkoord zijn gegaan.

TOETSING

MPA en RED zijn beide zeer teleurgesteld over dit advies, vooral omdat alle staatsrechtelijke regels met voeten zijn getreden, maar ook omdat er nu geen enkele mogelijkheid meer rest voor de Staten om de bbo ongedaan te maken of de inhoud te wijzigen. "Ingevolge artikel VI.4 van de Staatsregeling treedt de rechter niet in de beoordeling van landsverordeningen en geldt een toetsingsverbod door de rechter. Wetten zijn onschendbaar", aldus Kock. De Hoge Raad oordeelde in 1961 "dat de grondwetgever het oordeel over de vraag met welke bepalingen van de Grondwet (Staatsregeling) bij het tot stand brengen van wetten rekening moet worden gehouden en hoe die bepalingen moeten worden uitgelegd en toegepast, uitsluitend heeft willen doen toekomen aan de wetgever zelf en dus aan beoordeling door de rechter heeft willen onttrekken." In 1999 bepaalde de Hoge Raad "dat ook de geldende procedureregels bij de voorbereiding van de wet aan de beoordeling van de rechter is onttrokken."

De Staatsregeling gaat ervan uit dat het orgaan aan wie de wetgevende macht is toevertrouwd, de Staten van Aruba, de Staatsregeling en procedureregels zal eerbiedigen. De Staatsregeling gaat ervan uit dat degene die de wetten tot stand brengt de wet zal eerbiedigen. Het is dan ook een zorgwekkende ontwikkeling volgens MPA dat de MEP-fractie, die de meerderheid heeft in de Staten, willekeurig te werk gaat en eigen wetten en procedureregels niet naleeft."

DEMOCRATIE

Kock noemt de gang van zaken rond het aannemen van de bbo 'staatsrechtelijk een schande'. Zij begrijpt niet dat MEP zich niet realiseert dat zij door hun handelwijze de parlementaire democratie in gevaar brengt. "Ik had gehoopt dat het gebruik van krachttermen en het uitdagen tot vechten, dat zich in juni 2006 in het parlement voordeed, het dieptepunt zou blijven in de geschiedenis van de Staten. Maar de elf parlementariërs van MEP hebben met hun handelwijze op 21 december alle respect die het hoogste orgaan heeft, onherstelbaar geschaad. Velen van ons voelden een diepe teleurstelling. Dit is ons hoogste orgaan. Ons democratische systeem werkt goed, maar het karakter van de persoon (Statenlid) bepaalt hoeveel eerbied ons hoogste orgaan waardig is."

GOUVERNEUR

Over de rol van de gouverneur ontstond eveneens hevige discussie. Borman komt in zijn advies tot de conclusie dat er sprake was van deugdelijk bestuur. Volgens Rudy Lampe en Monica Kock staat deze conclusie echter haaks op de aanbevelingen die de Commissie Van der Griendt in mei 2000 deed naar aanleiding van de weigering van voormalig gouverneur Koolman om zijn goedkeuring te hechten aan de benoeming van Glenbert Croes tot minister. De Commissie oordeelde dat als er sprake is van een verschil van mening tussen de minister-president en de gouverneur, de laatste een voordracht naar de Staten stuurt. De Staten, als hoogste wetgevende orgaan, heeft dan het laatste woord bij de beslissing. Lampe: "Als deze procedure in acht was genomen, dan had de gouverneur niet moeten tekenen en de landsverordening terug moeten sturen naar de Staten."

Lampe hoopt dat, nu het koninkrijksstatuut toch op de schop moet vanwege de nieuwe staatsrechtelijke structuur van de Nederlandse Antillen, de gelegenheid wordt aangegrepen om "een nieuwe functiewaardering te creëren waarmee de positie van de gouverneur minder gevoelig wordt voor druk van de lokale regering en die hem een controlerende rol geeft op koninkrijksniveau."